

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Facilis Et Succincta S.S. Canonum Doctrina

Pirhing, Ehrenreich

Dilingæ, 1690

Titvlvs XLIII. De arbitris.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61641)

TITULUS XLII.

DE ALIENATIONE, MUTANDI IUDICII
CAUSA FACTA.

Dicitur alienatio mutandi iudicii causâ fieri, quando quis ex metu litis sibi de tali re movendâ, dolo malo in alium possessionem illius, aut dominium transfert, ut per talem dolosam alienationem iniquior aliterius, qui litem fortasse moturus timetur, conditio fiat, ratione mutati v.g. Iudicis, &c. Et hinc ad hanc alienationem tria requiruntur. Primò ut fiat iudicii mutandi causâ, futuri scilicet quod timetur, non ejus, quod jam sit; in hoc enim casu, res litigiosa dicitur esse alienata, quæ alienatio de jure Civili nulla est. Secundò requiritur, ut dolo malo (ex animo scilicet alterius conditionem difficiliorem faciendo, & non tantum bonâ fide) translatio talis possessionis, sive rei fiat, alienando scilicet eam, vel in personam extraneam, vel in potentiorum, vel alio modo conditionem illius, qui litem noturus timetur, reddendo difficiliorem. Tertio ut inter sit actoris v.g. ob damnum, quod passus est, & ob expensas majores, quas facere debuit, &c. alienationem hanc factam non fuisse. De hac au-

tem sic explicata alienatione duo in jure Canonico statuuntur. Primò in *c. 1. h.* & quod vi rescripti contra alienantem antefactam alienationem, aut cessionem impetrati, tam alienans, quâ possessor res alienatæ coram Iudice delegato conveniri possit (contra id, quod alibi dicitur, rescriptum ad lites impetratum, à persona in personam extendendum non esse) si tamen scivit possessor, alienationem, mutandi iudicii causâ, per fraudem factâ in se, ut ne talibus fraus sua patrocinetur. Secundò in *c. 2. h. r.* prohibetur, ne Clerici sub interminatione censuræ Ecclesiasticæ faciant sibi cedi actiones, & lites à Laicis mutandi iudicii causâ, ut Laicos ad forum Ecclesiasticum trahant, sive deinde induxerint, tales ad cessionem talem faciendam titulo lucretivo donationis, sive titulo oneroso venditionis v.g. &c. quia videtur talis cessio procurari ex affectu avaritiæ Clericum decedentis, qui affectus faciliè in talibus Clericis præsumitur.

TITULUS XLIII.

DE ARBITRIS.

§. I.

De Arbitris in genere: eorumq; divisione, & differentiis inter Arbitrum & Judicem.

Arbitri ab arbitando, censendo & æstimando sic dicti, si in latiore hac

acceptione sumuntur, idem dicunt quod arbitratores, qui tanquam viri boni & æqui ad negotium aliquod æstimandum assumuntur, ut quid sibi de re aliqua videatur edicant. Propriè autem & magis strictè ille dicitur Arbitrator, qui sive ex ju-

his seu Legis dispositione, vel ex partium conventionem constituuntur, ut circumstantiam aliquam controversam suam arbitrium sive iudicium & animi sensum dicant, & pronuntient, quo partes deinde stare debent. Ex qua descriptione patet, alios arbitros esse iuris, qui etiam necessarii dicuntur, eò quòd in certis quibusdam causis ex præscripto juris seu Legis necessarii à Iudice vel ex partibus constitui debeant, ad rei alicujus decisionem; alios esse arbitros voluntarios, qui Compromissarii dicuntur, in quos spontè & nullo jure urgente, ac liberè consentiunt partibus, eorum iudicio controversiam suam submittentibus, ac obedientiam præstaturæ, quos inter plures sunt differentie. Potissimæ sunt, quòd illi habeant à jure jurisdictionem ad omnia illis commissa expedienda, & vix differunt à veris iudicibus; hi verò compromissarii arbitri nullam jurisdictionem habent (cùm nec à partibus ea ipsis conferri possit, nec à jure deferatur) sed simplicem tantùm rei cognitionem, illi compelli possunt ad officium arbitri accipiendum, quia jura sic præscribunt, non autem arbitri voluntarii, qui liberè munus arbitratorum suscipere possunt, vel non possunt, quamvis semel receptum implere postmodum debeant. Sunt autem hi arbitri voluntarii, sive compromissarii in duplici adhuc differentia, alii sunt, in quos ita expressè sive tacitè est commissum, ut in causa sibi commissâ, servato juris ordine prout partibus videbitur, pronuntient. Et hi propriè arbitri vocantur, & horum sententia arbitrium sive laudum dicitur. Alii sunt, in quos à partibus compromittitur, neque tamen obligentur, ut in causa cognoscenda servent juris & judi-

ciorum ordinem, aut formam, sed statuunt, quod ipsis æquum videbitur, qui etiam ab Auctoribus arbitratores dicuntur, & eorum sententia, aut arbitramenti reducendum, si laesionem enormem contineat, petente parte ad æqualitatem justitiæ, secundùm boni viri arbitrium, cui partes stare debeant; Sunt quidem etiam alii arbitratores, quos rectius dixeris amicabile Compositores, qui in componenda controversia aliqua ex voluntate compromittentium ad publicum bonum, tranquillitatem & pacem inter partes attendunt quàm ad rigorosa causæ merita, & idè eorum sententia amicabile potius compositio, quàm sententia aut transactio dicitur. In plerisque autem differt arbiter præsertim compromissarius à Iudice, quæ differentie ex dictis facile erui possunt, & apud Auctorem Methodi videri possunt.

§. II.

De illis, qui compromittere in Arbitros, & qui Arbitri esse possunt, vel non possunt.

OMnes in arbitros compromittere possunt, qui rerum suarum liberam & plenam etiam ad alienandum administrationem habent. Argu. c. Cum tempore. §. b. 1. Cùm enim per tale compromissum ad alienationem etià perveniri possit, compromittere potest, & hinc nec pupilli sine Tutoris auctoritate, nec minor sine Curatoris auctoritate, si talem adhuc habeat, nec Prælati Ecclesiæ, circa bona, quæ alienare non potest. &c. & plures alii compromittere non possunt, si per tale compromissum ad alienationem deveniri potest. Possunt autem arbitri esse omnes, præ-

ter illos, qui à jure prohibentur, ita ut non solum illi, qui sunt integræ famæ, sed etiam infames assummi possint in arbitros, quia arbitrium non est res pertinet ad dignitates, ad quas infames non admittuntur; imò de jure Canonico possunt partes etiam compromittere in Iudicem suam competentem ac propriam, ut causam, quæ coram illo ut Iudice agitur, ut arbiter definiat, ordinarium & delegatum ut docet *Glossa in c. 5. h. t. V. Magdeburgensis*, & sumitur ex *c. Ex parte 70. & c. Cum olim 7. h. t.* (quidquid in contractum ex jure Civili urgeant aliqui) cujus tamen sæpissimè circa talè causam jurisdictiono non extinguitur per tale compromissum, ita ut partes, si velint, coram eodem, si res adhuc sit integra, ut Iudice agere possint, si in favorem tantum partium compromissum tale factum fuerit, cum quilibet favori suo cedere possit.

In specie tamen prohibentur esse Arbitri Compromissarii. Primò servi, qui de jure Civili pro mortuis habentur. Secundò pupilli, futiosi, muti, surdi, perpetuò amentes &c. quibus à natura defectus est, quò minus in arbitros assummi possint. Tertiò Mulieres, quibus officia Civilia & publica administratio non convenit, nisi aliunde illis jurisdictiono aliqua competeret, vel ex consuetudine Patriæ talem haberet, ut constat ex *c. Dilecti 4. h. t.* aut amicabilem tantum compositionem faciant, actu aliquo extrajudiciali: & quamvis sint aliqui, qui putant, feminæ talis in arbitrum electæ, quæ de se eligi non poterat, sententiæ sive arbitrio non teneri partes stare, cum arbitrium tale ab inhabili sit latam, probabilius tamen alii putant, standum partibus arbitrio illius, præsertim si sub juramento in eam com-

promiserunt, non quidem vi arbitrii, quod non obligat, sed vi pacti jurati, quod sine dispendio salutis servari potest, aut vi pœnæ conventionalis tali compromisso adjunctæ. Quartò prohibentur in arbitros assummi Laici in causis Spiritualibus, & fori ecclesiastici. *c. Contingit 8. h. t.* ita ut ipso jure invalidum sit tale compromissum, ut docet *Glossa hic in casu, & V. Spiritualibus*. Sive principaliter sive incidenter tantum, etiam cum auctoritate Episcopi assumantur; nisi causa, circa quam in Laicum compromittitur, merè Civilis ac temporalis esset, ut constat ex *c. 4. 8. & 11. h. t.* aut compromissum fieret simul in Clericum & Laicum, quod validè & licitè etiam circa rem spiritualem fieri posse cum Iudicis ecclesiastici superioris consensu ex *c. Pertuas 9. h. t.* patet, quia in tali casu nulla jurisdictiono conceditur, aut competit huic in arbitrum assumpto Laico, sicuti competeret, si nominaretur Iudex delegatus, sed simplici tamen notatione causæ habitæ, super ea fert suum arbitrium, sicuti Consilarii consilium: excludit quidem aliquorum opinio Laicos etiam, quò minus in causis spiritualibus arbitratorez etiam & amicabiles compositores esse possint, alii tamen æquè probabiliter contrarium tenent, cum relata jura probent tantum de arbitro, non autem de amicabili compositore, qui plus non videtur facere, quàm quod boni amici solent, & ipsius compositio nec sententiæ judicialis, nec quasi sententiæ, sive arbitrii vim habeat. Quintò prohibentur in Arbitros assummi Religiosi, cum Monachus non debeat se forensibus & Civilibus negotiis immiscere, toto *Tit. L. 3.*

Decret. Ne Clerici vel Monachi &c. & Sexto prohibentur notoriè excommunicati non tolerati, seu vitandi, cum quibus nullū commercium esse potest, ita ut nec amiables compositores esse possint, quod tamen Religiosis prohibitum non est. Et septimò denique sicuti nemo in re propria sua iudex esse potest, ita nec potest esse in re sua propria arbiter, cum nemo possit sibi ipsi jus sive sententiam dicere.

§. III.

De causis in quibus compromitti potest in arbitros, vel non.

Super qualibet re, in genere loquendo compromitti in Arbitros potest, de qua id nullo jure reperitur prohibitum. In specie autem primò in causis arduis & magno præjudicii, quæ à Majoribus Iudicibus expediri debent, in arbitros compromitti non potest. Uti habetur ex penult. c. *De in integ. restit.* Et hinc primò causæ Matrimoniales, cum quaeritur de validitate, seu invaliditate matrimonii per arbitros transigi non possunt. Prout etiam ex *Concil. Trident. sess. 24. c. 20. de reformat.* habetur. Nec secundò causæ liberales, in quibus de libertate hominis, ingenuitate, vel libertinitate agitur arbitrorum committi possunt iudicio. Nec Tertio Causæ criminales publicæ & privatæ, si criminaliter ad vindictam publicam, aut pecuniarum per multam fisco applicandam agitur, arbitris committi possunt. Et quartò denique ea, quæ nobili officio iudicis expediri debent, & ad merum vel mixtum imperium spectant, per arbitros expediri non possunt, quæ arbitri tales non tantum nullum im-

perium, sed nullam etiam propriè dictam jurisdictionem habeant.

Secundò, compromitti non potest in arbitros de iis, quæ vergunt in præjudicium Ecclesiæ Romanæ, aut Sedi Apostolicæ. c. *Cum tempore s. h. r.* ubi negatur, quòd arbiter aliquid dicere validè possit in præjudicium exemptionis, soli Sedi Apostolicæ subiectæ Ecclesiæ. Si tamen tantum agatur de Parochia aliqua aut Capella, utrum pleno jure incorporata sit Monasterio v. g. aut Ecclesiæ, quam nemo dubitat, exemptioni esse, poterit in tali casu in arbitros compromitti, & per hos causa definiti c. *Commotum 18. de præscript.* Hanc tamen prohibitionem meritò extendunt aliqui, quò minus à privatis in arbitros compromitti possit, circa causas sive res, quæ spectant ad Communitatem, ad Regnum v. g. ad Civitatem, &c. ne quid fiat in præjudicium Reipublicæ.

Tertio, compromitti non potest de iis, quæ per sententiam indubitatam, & quæ transivit in rem iudicatam, decisa sunt. c. *Exposita 11. h. r.* Compromissum enim fieri non potest super re, quæ dubio amplius non est, prout est causa per sententiam legitimi iudicis jam decisa, à qua appellatum non fuit, nisi circa rem talem novæ oriantur quaestiones, quæ per sententiam decisæ non fuerunt; patet tamen etiam ex hoc Capitulo, quòd ad observandum compromissum, & arbitrium ex eo latum, obfides à partibus dari possint, quæ postmodum arbitrio rescisso vel revocato legitimè restitui debent, cum sublato principali tollatur etiam accessorium.

§. IV.

De forma, seu modo, quo fieri debet, vel potest compromissum in arbitros.

Compromissum fieri potest in unum, vel plures arbitros non solum presentes per verba, sed absentes etiam per epistolam, pari vel impari numero, (quamvis consultius sit, ut in pari numero assumantur, quod majoris saltem partis arbitrium facilius haberi possit) *c. Sane 1. h. t. junctâ Glossâ V. Unus eligatur aut tres.* Et quamvis de jure Civili statutum sit, ut sententia majoris partis arbitratorum, si plures assumpti sint, valida sit, quod omnes debeant esse presentes, quando profertur sententia, seu laudum, adeo quidem, ut uno etiam quocunque ex capite absente, laudum non valeat. De jure tamen Canonico aliud statutum habetur *c. Ut in questionibus 2. h. t. in 6.* quod valide scilicet arbitrari possint alii electi in arbitros, si unus eorum aut alter legitimè requiritur ad causam decidendam, super qua in eos compromissum est, absque legitimo impedimento interesse nolit, nisi aliter expressè compromissum omnium velit, ad ferendum laudum, presentiam, aut qui arbitri sunt, non tam à partibus spontè, sed ex juris præscripto & necessitate assumpti sunt, cum in hoc casu juris isti arbitri, judices potius referant, quam arbitros; & in illo casu à voluntate compromittentium compromissum dependet, quam voluntatem adjecta sæpius in compromisso clausula indicat.

Quod si verò nullâ adjectâ clausulâ in plures factum fuit compromissum tan-

quam arbitros, præsumitur, quod ex voluntate compromittentium omnes arbitrari debeant, ut valeat laudum: & si omnes circa pretium, super quo compromissum est, discordent, ita ut unus in decem florenos alterum condemnet, alius in octo, alius in quinque, &c. illius sententia prævaleat, qui in minimam quantitatem condemnavit, cum in hac quantitate omnes conveniant. *c. Si ex tribus 1. h. t. in 6.* & ut sic verum sit dicere, quod prævaleat sententia à pluri- bus lata, neque hæc, quoad minorem partem contraria sit aliis, cum omnes in hanc minorem quantitatem consentiant, quoad majorem tantum quantitatem sibi contrariantibus, ita ut nec aliorum, qui ad summam majorem condemnaverunt, protestatio quidquam operetur, cum protestatio contra ea, quæ ex juris dispositione certa sunt, nihil valeat. Si tamen eâ conditione in plures arbitros compromissum sit, ut, si inter se dissentiant, tertium aliquem assumant, nemine tamen nominato, quem assumere debeant, invalidum quidem est compromissum, si ex voluntate præcisè compromittentium aliquis assumi debeat (cum nemine nominato, qui assumi debeat, ipsi etiam assumpti arbitri in eo assumendo dissentire possint, & sic causa nunquam expediretur, & compromissum purè fieri debet in certos arbitros) prout statutum legimus in *v. Innotuit. 12. h. t.* Possunt tamen in casu plurium arbitratorum dissentientium judicis auctoritate cogi arbitri tales, ad tertiam personam assumendam, cujus auctoritati pareatur, *L. Item si unus §. Principaliter ff. de. Quæ tamen persona non tam compromissa-*

rius

rius arbiter dici debet, cum non sit assumptus à partibus, quàm consultor, & diremptor causæ controversæ. Imò juxta *c. 13 h. t.* conceditur arbitris, ut per alios, quos ipsi elegerint, causam definiant; qui tamen non tam arbitri, quàm arbitratores sive mediatores, compositionem amicabilem ferant, prout *Glossa* asserit hinc *V. Mediatores*, qui de plano & sine ordine judiciario seu cognitione aliquà partes in concordiam componant, & quorum arbitramentum, si iniquum sit, ad arbitrium boni viri, seu judicis redigatur. Neque tamen per hoc prohibetur, quòd minus compromissum validum fiat, cum dependentia exquirendi alterius consilii, modò liberum deinde relinquatur arbitro sequendi, vel non sequendi tale consilium. *c. Cum olim 7. h. t.*

§. V.

De officio, & potestate arbitri.

TOta potestas & officium arbitri ex compromisso dependet, ac desumi debet, ita ut de iis tantum arbiter arbitrium ferre possit, super quibus compromissum est, & non super aliis, cum compromissa talia sint stricti juris, ultra velle compromittentium non extendenda, nisi fortassis hæc talia necessarò cum causa principali connexa sint, & sine his causa principalis expediri non possit. Et hinc coram arbitris non potest fieri conventio *c. Cum dilectus b. h. t.* nisi sint arbitri juris, qui statim causam expedire possunt, & debent, aut Clericus contra Episcopum suum litem moverit. Et nisi in compromisso specialiter cautum sit aliud in præsentia partium compro-

mittentium, pronunciare arbitrium debent, prout colligitur ex *Ex parte 10. b. t. junctà Glossa* in *cit. c. Cum dilectus V. Nisi de his, Eodem*. Et quamvis propriè & strictè loquendo arbiter compromissarius non sit Iudex, debet tamen servare ordinem judiciale, quia hodie juxta *L. 4 ff. h. t. compromissa, & arbitria* ad similitudinem judiciorum redacta sunt, ita ut libellus coram arbitro compromissario etiam afferri debeat, debeat fieri lita contestatio &c. & quamvis laudum, quod arbitri justè rulerint, omninò servandum sit, si tamen dolo aut ex alia iniquitate injustum illud sit, observandum non est, uti summitur ex *c. Non sine 2. h. t. vel si cedat in præjudicium & damnum Ecclesiæ c. pervenit 3. h. t.*

§. VI.

De effectu, seu obligatione compromissi, & sententia, seu laudis Arbitrorum.

DE jure Civili nulla efficax obligatio aut actio competit, quàm partes litæ compromisso cogantur, aut ad interitum conduceretur pars aliqua, si per nudum pactum in arbitros compromissum sit, secus autem dicendum videtur de jure Canonico, ubi secundum aliquos ex nudo pacto etiam datur actio; & de jure Civili, si in compromisso faciendo stipulatio intervenit, ut colligitur ex *L. Dico 27. §. fin. junctà Glossa V. incerti h. t. & ex c. Per tuas 9. h. t.* Præsertim si arbitrium sive laudum à partibus emologatum, sive approbatum, & receptum sit, quo in casu datur etiam exceptio, & actio quasi rei judicæ; & quamvis ex defectu

mandati, nullum illud fuerit, si tamen à partibus receptum, sive emologatum est, executioni mandari debet, uti patet ex relat. c. *Per tuas*. Ut autem dicatur laudum sive arbitrium expresse emologatum, aut approbatum à partibus, de jure Civili quidem requiritur subscriptio partium, ut constat ex *L. penult. C. h. t.* de jure verò Canonico, & quoad forum conscientiarum, sufficit, si verbo, vel quovis alio modo in sententiam arbitri partes consentiant. Uti colligitur ex cit. c. *Per tuas h. t.* de utroque tamen jure, ut tacite emologatum, seu approbatum sit, plus non requiritur, quam ut intra decem dies nullas ex compromittentibus contra laudum vel arbitrium reclamet; si enim in ferendo laudo dolus aliquis aut iniustitia arbitri intervenerit, exceptio doli parti gravatæ competit, contra petentem executionem arbitrii, quæ est quasi appellatio intra decem dies à lato arbitrio interponenda, & quidem ad proprium judicem reclamantis, quia hic se defendit contra alterum executionem urgentem. Si tamen adjecta pœnâ compromissum in arbitros factum est, si ille, qui arbitrio stare non vult, pœnam solvat, ulterius ad arbitrii executionem augeti non potest, prout in omni contractu adjecta pœnâ conventionali firmato, fieri solet, modò compromissum non expresse emologaverit pars, quæ hîc & nunc solutâ pœnâ ab eo recedere vellet: aut clausula adjecta compromisso pœnali; *rato manente compromisso & arbitrio super eo lato*: aliud jubeat, aut nullum juramentum de observando arbitrio adjectum sit, cum juramentum hoc clausulæ modò

Pirring, Compend.

ante allatæ æquivaleat (quamvis non improbabiliter putent aliqui, non obstante juramento tali, si pœnam adjectam solvere velit, qui vult à compromisso recedere, quòd possit hoc facere, cum juramentum accedens pœnali compromisso non faciat, ut ad plus obligetur, quam si juramentum non adesset) sed tantùm faciat, ut fortius obligetur, qui obligatur. Quòd si verò jurâssent cõpromittentes, nullâ pœnâ compromisso adjectâ, staturos se arbitrio, de jure quidem Civili novissimo, nulla datur actio compromittentibus, cum secundùm hoc jus juramentum compromisso adjectum habeatur pro nullo, & pro non appposito; de jure tamen Canonico servandum juramentum tale est, cum juxta hoc jus omne juramentum servandum sit, neq; liceat reclamare, nisi prius juramenti sui relaxationem obtineat; nisi jurando intentionem habuisset, arbitrii talis non servandi, & iniquum illud futurum sit (cum nemo ultra intentionem suam obligari possit) quæ mens ordinariè præsumi potest.

§. VII.

De reductione laudi, sive arbitrorum, sive arbitratorum ad arbitrium boni viri.

Quòd ab arbitris compromissariis compelli non possit satis, certa sententia est, conceditur tamen, ut reducatur sententia arbitri ad arbitrium boni viri, non quidem quasi à compromittente peti possit hæc reductio, cum compromissum videatur habere rationem transactionis, jura autem non permittant, ut lis per transactionem semel decisa, ite-

ff

71175

rum restitueretur, sed quod ex officio iudicis facienda sit, si manifestam iniquitatem, aut enormissimam læsionem laudum illud contineat, vel arbitratoris arbitramentum sit, quo in casu peti etiam potest reductio usque ad triginta annos coram iudice ordinario, coram quo aliàs agendum fuisset, si nullum compromissum factum fuisset, nisi factò juramento renuntiatum fuisset reductiōi arbitramenti.

§. VIII.

De loco, & tempore ferendi arbitrii seu sententiæ arbitratorum.

SI locus certus sit designatus, in quo arbitri suum laudum pronuntiare debeant, observandus hic est, ita ut partes ad alium citari non possint, neque pœnam incurrant, si fortassis aliqua opposita essent, non compareas in alio loco; si verò nullus locus determinatus est pro ferenda sententiâ, debet ibi hæc pronuntiari, ubi compromissum factum est, si tamen locus talis honestus sit, & nullâ exemptione contra iudicem aut arbitrum talem gaudeat. Si autem queratur, quo tempore ferri possit arbitrium, facile respondetur illicitè fieri, & nulla esse arbitria diebus feriatis ad honorem Dei institutis lata; legalibus verò feriis, si ferantur, partibus petentibus, valida quidem esse, cogi tamen iudicem vel arbitrum non posse ad laudum aliquod talibus temporibus ferendam, sicuti alibi docetur de sententiâ iudicum, quibus arbitri tales multùm æquiparantur. Attendenda tamen in his omnibus est recepta praxis & consuetudo.

§. IX.

De modis, quibus finitur compromissum & arbitratorum officium ac potestas.

Finitur compromissum & arbitratorum potestas primò, si causa per illos definita sit, propter quam factum est compromissum. Neque enim, postquam sententiam sive laudum de omnibus in controversiam adductis, & propter quæ compromissum factum fuit, pronuntiauerunt, mutare amplius aliquid possunt, aut interpretari, vel corrigere, &c. cùm functi sint omni suo officio, propter quod compromissum fuit (nisi in compromisso aliter expressum sit) ita ut etiam executio non ab arbitris, sed ab ordinario iudice facienda sit. Secundò finitur arbitratorum potestas, si conditio compromisso adjecta deficit, vel si terminus, aut tempus compromisso præfixum fluxerit (quamvis partes tempus hoc prorogare possint, sicuti primò constitutuere potuerunt) vel si triennium descriptum sit à litè contestata. Tertiò finitur hæc potestas, si arbiter, aut unus eorum, si plures in arbitros electi fuerunt, mortuus fuerit, vel longè discesserit, aut necessario impedimento impeditus sit, nisi cum clausula compromissum factum fuisset, ut si unus non posset arbitrium suum ferre possint. Quartò finitur hæc potestas, si compromittentes, aut saltem unus eorum moriatur, prout statuitur ex *c. Ex parte 10. h. t.* Etiam si causa jam fuisset conclusum, neque ad hæc redes compromittentiam transit com-

promissi obligatio, qui à compromittentibus ex singulari plerumque personali affectu, notitiâ, & amicitia in certos quosdam arbitros compromittunt, quæ specialia non habent hæredes; quòd si tamen sententia sive laudum ante mortem compromittentis jam latum sit, potest contra hæredem compromittentis, qui ante executionem talis laudi mortuus fuit, fieri post mortem illius executio, cum per mortem illius compromissum quidem expiraverit, non autem sententia sive laudum; In illis tamen casibus, quibus per clausulam specialem cautum est, ut compromissum etiam ad hæredes compromittentium transeat, transibit hoc vi clausulæ talis; sicut etiam ad successorem in beneficio v. g. transit compromissum super rebus & juribus Ecclesiæ, de quibus solus Prælati v. g. dispo-

nere non potest, si compromissum tale factum sit cum consensu Capituli, Superioris, & aliis requisitis solemnitatibus, quia tunc censetur compromissum factum, non nomine personæ compromittentis, sed nomine Ecclesiæ.

Sunt adhuc alii modi, quibus compromissum finiri censetur, qui tamen, quia magis ex jure Civili, quàm Canonico desumuntur, ex illo potius, quàm ex hoc peti debent. Quæ tamen de arbitris hoc §. dicta sunt, etiam de arbitratoribus intelligi debent, quorum eadem quoque ad finiendam arbitratoris potestatem videtur esse ratio, quæ arbitratorum est, saltem, si non sint meri amicabiles tantum compositores, sed potestatem habeant, jus aliquod dicendi partibus, quo stare debeant.

